

(tervezet)

Az Európai Parlament és Tanács 211/2011/EU számú, a polgári kezdeményezésre vonatkozó rendelete II. számú mellékletének megfelelően a régiók egyenlőségéért indított polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételéhez a következő információkat terjesztjük a bizottság elé:

A javasolt polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételéhez szükséges információk

1. A javasolt polgári kezdeményezés címe:

Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért.

2. A javasolt polgári kezdeményezés tárgya:

Az Unió kohéziós politikája kezelje kiemelt figyelemmel azokat a régiókat, amelyeket nemzeti,

etnikai, kulturális, vallási, nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól

3. A Bizottságot a javaslat beterjesztésére felhívó, javasolt polgári kezdeményezés céljainak leírása:

A fentiekben jelzett régiók, köztük a közigazgatási hatáskörökkel nem rendelkező földrajzi körzetek lemaradását úgy kell megelőzni, a gazdasági, társadalmi és területi kohézió feltételeit fenntartani, hogy közben sajátosságaik ne változzanak meg. Ehhez biztosítani kell számukra a hozzáférés esélyegyenlőségét a strukturális alapokhoz, minden más EU alaphoz, forráshoz, programhoz, meg kell teremteni a garanciákat sajátosságaik fenntartásához, a megfelelő gazdasági fejlődéshez, hogy az Unió átfogó, harmonikus fejlődése fenntartható legyen, és kulturális sokszínűsége is fennmaradjon.

4. A szerződések azon rendelkezései, amelyek a szervezők megítélése szerint a javasolt fellépésre vonatkoznak

Az Európai Unióról szóló Szerződés 2. és 3. cikkelye.

Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés 153., 167., 170., 174., 176., 177. és 178. cikkelye.

*

őket, ám nem alkották meg önálló államukat. Ennek ellenére látható megkülönböztető jegyekkel rendelkeznek, amelyek politikai akaratot jeleznek az önkormányzatiság elérésére

.

2. A Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló keretegyezmény több rendelkezése, amely a „nemzeti kisebbséghez tartozó személyek által hagyományosan, vagy jelentős számban lakott területekről” beszél.

3. Az Európa Tanács 1201/1993 számú ajánlásának 11. cikke, amely kimondja: „Azokon a területeken, ahol a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek többséget alkotnak, ezen személyeknek joguk van ahhoz, hogy sajátos történelmi és területi helyzetüknek megfelelő és az állam belső törvényeivel összhangban álló helyi vagy autonóm közigazgatással, illetve különleges jogállással rendelkezzenek

.”

.

4. A Kisebbségi és Regionális Nyelvek Európai Chartája, amely a regionális vagy kisebbségi nyelv használatának területét úgy határozza meg, mint azt a földrajzi körzetet, „ahol ez a nyelv olyan számú személy kifejezési eszköze, amely indokolja a jelen Karta által előírt különböző védelmi és ösztönző intézkedések meghozatalát.”

5. Az Európa Tanács 1334/2003 számú ajánlásának 16. cikke, amely kimondja: „a központi kormányzatnak megértéssel kell reagálnia, amikor a kisebbségi csoportok, különösen, ha számottevőek, és régóta élnek egy adott területen, nagyobb szabadságot követelnek saját ügyeik önálló intézésében

.”

.

6. Az EU tagállamok közös alkotmányos hagyományai a Lisszaboni Szerződés 6. cikke értelmében és az Európai Bíróság, továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletei, többek között a Hauer, a Nold illetve a Thimosev ügyben hozott ítéletek. Ez utóbbiban a bíróság kifejti: „ethnicity has its origin in the idea of societal groups marked by common nationality, tribal affiliation, religious faith, shared language, or cultural and traditional origins and backgrounds”.

7. Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke, amely az Unió kulturális és nyelvi

sokféleségének tiszteletben tartását, Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását előírja, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 167. cikke, amelynek értelmében az Unió hozzájárul a tagállamok kultúrájának virágzásához, tiszteletben tartva nemzeti és regionális sokszínűségüket.

Ezek a jelenlegi meghatározások, rendelkezések, állásfoglalások egyformán alkalmazhatóak a jogalkotói hatáskörökkel felruházott, autonómiát élvező régiókra, valamint olyan területekre, amelyek közigazgatási hatáskörökkel sem rendelkeznek, de megfogalmazták azt az igényüket, hogy az államon belül autonómiával rendelkezzenek.

A fentiekből le kell vonni azt a következtetést, hogy a „nemzeti/etnikai kisebbségi régió” (v. nemzeti régió) fogalma nem a jelen polgári kezdeményezés szervezőinek az újítása, a fogalom EU jogszabályban történő meghatározásának minden lényeges eleme adott számos, a tagállamok által is elfogadott nemzetközi dokumentumban, amelyek tökéletes összhangban vannak az EU alapvető értékeivel és céljaival.

Ezeken a területeken élő közösségek sajátos, történelmi gyökerű hagyományai, kultúrája, nyelve, vallása a társadalmi, területi kohézió olyan fontos eleme, amelyeket az EU kohéziós politikája nem mellőzhet. A kulturális sajátosságok kihatással vannak az adott régiók, illetve a tagállamok és az Unió gazdasági életére és fejlődésére, az Unió kohéziós politikája pedig meghatározó lehet eme régiók kultúrájának, ez által Európa kulturális sokszínűségének fenntarthatóságában, Európa kulturális sokszínűségét ugyanis éppen ezekben a régiókban fenyegeti a legtöbb veszély. Egyrészt a régióknak a tagállamokénál lényegesen kevesebb erőforrás áll a rendelkezésére, amelyet a sajátos, regionális kultúráik megőrzésére fordíthatnak, de őket veszélyeztetik leginkább azok a gazdasági változásokat kísérő spontán folyamatok is, mint amilyen a munkaerő vándorlás és az ezzel járó asszimilációs folyamatok. Ezeken túlmenően ki vannak szolgáltatva egyes tagállamokban a gazdasági diszkrimináció akár nyílt, vagy burkolt formáinak, amely az ott élő őshonos lakosság elvándorlását és a sajátos regionális identitás felszámolását célozza.

Ugyanilyen hátránnyal jár a nyelvi jogok bármilyen korlátozása, a régió saját nyelvének kiszorítása a gazdasági életből és általában a közéletből, a diszkrimináció több, másféle, jogi, gyakorlati megnyilvánulása, ideértve az EU politikákhoz és megvalósulásukat szolgáló EU pénzügyi eszközökhöz kapcsolódó egyes tagállami eljárásokat.

Ezek a folyamatok ellentétesek az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkébe meghatározott

alapvető értékekkel, és tevőleges jogalkotói kötelezettséget rónak az Unióra, amennyiben a Szerződés 3. cikke már nem csak azt mondja ki, hogy „*az Unió tiszteletben tartja saját kulturális és nyelvi sokféleségét*”,
hanem ezen

túlmenően azt is, hogy: „

biztosítja Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását.”

Tehát a passzív jogalkotói magatartás, pusztán csak az Unió alapvető értékeinek tiszteletben tartása önmagában elégtelen a fenti folyamatok megállítására és az Unió politikáinak az alapvető európai értékek sérelme nélküli érvényesítésére

Az Unió kulturális sokszínűségének tiszteletben tartását a kötelező jogi erőre emelkedett Alapjogi Charta 22. cikke is megerősíti: Az Unió tiszteletben tartja a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget.” Az Európai Unió működéséről szóló szerződés pedig 19. cikkében ugyanakkor kimondja: „*A Szerződések egyéb rendelkezéseinek sérelme nélkül és a Szerződések által az Unióra átruházott hatáskörök keretén belül a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően, különleges jogalkotási eljárás keretében, egyhangúlag megfelelő intézkedéseket tehet a nem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés leküzdésére*”
;

A régiók egyenlőségéért indított polgári kezdeményezésnek hármas célja van. Egyrészt az Unió kohéziós politikája fontos szerepet tölthet be a fentiekben megfogalmazottak valóra váltásában, és a régiók közti egyenlőség szavatolásának fontos eszköze lehet a nemzeti régiók tekintetében is, ha ezt egy külön jogszabály szavatolja, másrészt minimális elvárásként fogalmazható meg, hogy maga az Unió kohéziós politikája ne sértse az EU általános jogelveit, céljait, Európa kulturális sokszínűségét a nemzeti régiók nem megfelelő kezelésével. Ezekon túlmenően a nemzeti/etnikai kisebbségi régiók társadalmi, területi kohéziójában rejlő addicionális gazdasági potenciál megfelelő kohéziós politika mellett felszabadítható, és gazdasági erőforrássá változtatható az adott régiók hasznán túl a tagállamok és az Unió egészének javára.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 174. cikke kimondja: *átfogó, harmonikus fejlődésének előmozdítása érdekében az Unió úgy alakítja és folytatja tevékenységét, hogy az a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítését eredményezze. Az Unió különösen a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók lemaradásának csökkentésére törekszik.*

A továbbiakban a 174. cikk kitér arra, hogy az *érintett régiók közül kiemelt figyelemmel kell*

kezelní a vidéki térségeket és az olyan súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókat, mint a legészakibb, rendkívül gyéren lakott régiók, valamint a szigeti, a határon átnyúló és a hegyvidéki régiók.

A 174. cikk példaként hat kategóriáját sorolja fel azoknak a régióknak, amelyek az Unió kitüntetett figyelmét élvezik kohéziós politikájának valóra váltásában. A megfogalmazás azonban nem kizárólagos, nyitva hagyva a lehetőséget, hogy ez a sora a régióknak egy külön jogszabályban kiegészüljön más kategóriákkal, így a nemzeti, nyelvi, kulturális sajátosságokkal rendelkező, - azaz a nemzeti/etnikai kisebbségi - régiókkal. Az Uniónak kiemelt figyelemmel kell kezelnie azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi sajátosságok jellemeznek azáltal, hogy azt egy őshonos európai kisebbség jelentős arányban lakja, vagy éppenséggel a régió többségi közösségét alkotja, és ott saját, történelmi gyökerű kultúrát teremtett.

Szigorúan meg kell tiltani eme régiók hátrányos megkülönböztetését, beleértve a diszkrimináció burkolt formáit is. Biztosítani kell számukra a hozzáférés esélyegyenlőségét az Unió strukturális alapjaihoz, minden más EU alaphoz, forráshoz, programhoz. Semmiképpen nem fordítható az Unió kohéziós politikája nemzeti, nyelvi, kulturális jellegzetességeik felszámolására, vagy gyengítésére, semmiképpen nem tehetők az Unió gazdasági eszközei és céljai kisebbségellenes politikák akár közvetett eszközeivé. Így például az Unió politikái és pénzeszközei nem használhatók az adott régiók nemzetiségi összetételének, regionális identitásának, kulturális arculatának megváltoztatására, olyan foglalkoztatás-politikák támogatására, amely más kultúrájú és nyelvű munkaerő betelepítését mozdítaná elő. Az ilyen gyakorlat ellentétes a tagállamok nemzetközi kötelezettségvállalásával, közös alkotmányos örökségével is.

Ennek megfelelően a NUTS régiók kialakításánál tekintettel kell lenni a nyelvi, nemzetiségi, kulturális határokra, a régióban többséget alkotó őshonos nemzeti közösségek akaratára, amelyet akár a NUTS régiók kijelölését megelőző népszavazáson nyilváníthatók ki.

A statisztikai célú területi egységekre vonatkozó 1059/2003/EK számú rendelet előírása is kimondja, hogy a NUTS területi egységek kialakításánál figyelembe kell venni a társadalmi-gazdasági, történelmi, kulturális körülményeket is. Szükségesnek tartjuk, hogy ezt az előírást, a nemzeti régiók védelmében hozott jogszabály egyértelműen és határozottan megfogalmazza, a tagállamok vállalt kötelezettségeivel és az Unió alapvető értékeivel, valamint az Unió kohéziós politikájának céljaival összhangban.

Az Unióban több olyan nemzeti régió van, amely széleskörű jogalkotói hatáskörrel rendelkezik. Ezek önállóságuk révén képesek sajátosságaikat gazdasági erőforrássá tenni. Sem az Unió kohéziós politikája, sem a tagállamok gazdaságpolitikája nem működhet a „fűnyíró elv” alapján. Ha egy nemzeti régió képes az önszerveződés képességének, a saját kultúrába gyökerező munkaerőkölcshöz, a regionális hagyományoknak köszönhetően magasabb életszínvonalat kialakítani, akkor azt a regionális kultúra részeként kell kezelni, semmiképpen nem szabad sem korlátozó intézkedéseket hozni, vagy többletadókat kiróni rájuk. Ez aláásná az Uniónak azt az addicionális növekedési potenciálját, amelyeknek épp ezek a régiók a forrásai. Tekintettel kell lenni arra, hogy számos ilyen, EU tagállamban létező, széleskörű öngazgatási joggal felruházott régió fejlődési eredménye mutatja, hogy az államon belüli autonómia az adott népcsoport fejlődésén túl, gazdasági, kulturális többletet nyújtott az adott tagállamnak és az EU egészének is. A nemzeti/etnikai régiók általános EU meghatározása és jogi, intézményi kerete olyan addicionális előnyt kínál az EU egésze számára, mely más módon ma nem biztosított.

A nemzeti régiók többségi közösségei: népek. Következésképp a nemzeti régiók népek hazái, akárcsak Európa országai, és ennek megfelelően kell kezelni őket. Semmiképpen nem kezelhetők gyarmatként, kizsákmányolásuk bármilyen, akár rejtett formája is ellentétes az Egyesült Nemzetek alapvető értékeivel, így az Európai Unió értékeivel és céljaival is.

Emlékeztetünk arra, hogy az Egyesült Nemzetek népei, az ENSZ alapokmányában hitet tesznek a nagy és kis nemzetek egyenjogúsága mellett, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi egyezségokmánya pedig kimondja: *„Céljai elérése érdekében minden nép - a kölcsönös előnyök elvén alapuló nemzetközi gazdasági együttműködésből és a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeinek tiszteletben tartásával - szabadon rendelkezik természeti kincseivel és erőforrásaival. Semmilyen körülmények között sem fosztható meg valamely nép a létfenntartásához szükséges eszközeitől.”* Az emberi jogok egyetemességéből következik, hogy ez a jog a kisebbségekhez tartozó személyekre is kiterjednek, függetlenül attól, hogy a közösségeket, amelyhez tartoznak *régióként, nemzetiségként, vagy országgént határozzák meg.*

Számos olyan nemzeti régió van, amelynek nyelve nem tartozik az Unió hivatalos nyelvei közé. Az ilyen nyelvek (katalán, baszk, korzikai, breton, walesi, skót. fríz, stb.) régi, hagyományos európai kultúrák hordozói, semmiképpen sem kezelhetők másodrendű nyelvekként. Hozzá tartoznak Európa kulturális sokszínűségéhez, hátrányos megkülönböztetésük nem megengedett. Ennek jegyében egyes nyelvek a Szerződés hivatalos nyelvvé is válhatnak, az EUSZ 55. cikke értelmében: "E szerződés a tagállamok által meghatározott bármely további olyan nyelvre lefordítható, amely egy adott tagállam területének egészén vagy egy részén a tagállam alkotmányos rendjének megfelelően hivatalos nyelv." Ennek jegyében egyes nyelvek a Szerződés hivatalos nyelvvé is válhatnak, az EUSZ 55. cikke értelmében: "E szerződés a tagállamok által meghatározott bármely további olyan nyelvre lefordítható, amely egy adott

tagállam területének egészén vagy egy részén a tagállam alkotmányos rendjének megfelelően hivatalos nyelv."

Az európai gazdasági életben, az Európai Unió intézményeiben ugyanaz a jogállás illeti meg őket, mint a tagállamok hivatalos nyelveit.

A kisebbségek védelméről és a megkülönböztetés elleni politikákról a bővítés utáni Európában című EP állásfoglalás a 44. cikkében kimondja: az Európai Parlament „
úgy ítéli meg, hogy különös figyelmet kell fordítani a nyelvi kisebbségekhez tartozó emberek csoportjaira, és felszólítja a Bizottságot, valamint a tagállamokat arra, hogy őket a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájában, a Nemzeti Kisebbségek Védelmét Szolgáló Európai Keretegyezményben és a fent említett hágai és lundi ajánlásokban lefektetett elvekkel összhangban kezelje.

”

Ugyanez az állásfoglalás 45. cikkében úgy ítéli meg, „*hogy a hagyományos nemzeti kisebbségek problémái kezelésének a szubszidiaritás és az önkormányzatiság elvein alapuló döntéshozatalban történő hatékony részvétel az egyik leghatékonyabb módja, az Unión belüli legjobb gyakorlatot követve*”. A 46. cikk

ugyanakkor kiemeli, hogy a “

hagyományos nemzeti kisebbségi közösségeknek olyan különleges szükségleteik vannak, amelyek eltérnek az egyéb nemzetiségi csoportokétól, illetve, hogy magának az Uniónak megfelelőbb módon kell ezeket a szükségleteket figyelembe vennie

”

Mi, a régiók egyenlőségéért indított polgári kezdeményezés szervezői és támogatói messzemenően egyetértünk az Európai Parlamentnek ezzel az állásfoglalásával, és csatlakozunk a Bizottsághoz és a tagállamokhoz címzett felszólításhoz, igényeljük, hogy a Bizottság által megalkotandó jogszabály tegyen eleget az állásfoglalásba foglalt igényeknek. Üdvözljük az ez irányba mutató szerény lépéseket, ideértve az EU AJÜ által közzétett „Migránsok, kisebbségek, oktatás” címűt, mely külön fejezetet szentel a nemzeti őshonos és „bennszülött” nemzeti kisebbségeknek. („The Educational Situation of National Autohtonous and Indigenous Minorities”)

Úgy véljük, hogy a régiók egyenlősége és a regionális kultúrák fenntarthatósága érdekében Európa nemzeti régióinak gazdasági lemaradását úgy kell megelőzni, a gazdasági, társadalmi

és területi kohézió feltételeit fenntartani, hogy közben sajátosságaik ne változzanak meg. Ehhez biztosítani kell számukra a hozzáférés esélyegyenlőségét a strukturális és más EU alapokhoz, forrásokhoz, programokhoz, meg kell teremteni a garanciákat sajátosságaik fenntartásához, a megfelelő gazdasági fejlődéshez, hogy az Unió átfogó, harmonikus fejlődése fenntartható legyen, és kulturális sokszínűsége is fennmaradjon.

Ezek a garanciák a fent idézett állásfoglalással és az érintett közösségek akaratával összhangban a regionális önkormányzás többlethatáskörrel felruházott intézményei lehetnek, amelyeknek elegendő hatáskörrel kell rendelkezniük, hogy a régió nemzeti, nyelvi, kulturális sajátosságai, regionális identitása fenntartható legyen.

A jogszabálynak ki kell mondania azt is, hogy a tagállamoknak maradéktalanul teljesíteniük kell a kisebbségekkel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásaikat, ezek megsértése, nem teljesítése az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében felsorolt értékek megsértésének minősülnek és a 7. cikkben meghatározott eljárást vonják maguk után.

A megalkotandó jogszabálynak túl azon, hogy meg kell határoznia a nemzeti régiók fogalmát, a függelékben tételesen meg is kell neveznie azokat, figyelembe véve a felsorolt nemzetközi dokumentumokban foglalt kritériumokat és az érintett közösségek akaratát.

A jogszabálynak tartalmi szempontból az Európa Tanács 1201/1993, 1334/2003, 1811/2007 számú ajánlásaiban, a Helyi Autonómia Európai Chartájában, a Regionális Autonómia Európai Chartájában, a Kisebbségi és Regionális Nyelvek Európai Chartájában, a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló keretegyezményben, az Európa Parlament uniós állampolgárságra vonatkozó, 1991. november 21.-én elfogadott határozatában, az Európai Parlament 2005/2008(INI) számú, „A kisebbségek védelméről és a megkülönböztetés elleni politikákról a bővítés utáni Európában” című állásfoglalásában meghatározott értékekre kell épülnie, és ezek céljait kell követnie. Ezzel egy időben EU és nemzetközi standardként kell kezelnie mindazoknak az egyéni és kollektív jogoknak az elismerését, amelyeket az Európai Unió tagállamai eddig általánosan elfogadtak, azaz a közös alkotmányos örökséget, mégpedig abban az értelemben, ahogyan azt az Európai Bíróságnak a Hauer ügyben hozott ítélete meghatározta.

Izsák Balázs

☐ *Elfogadta a Székely Nemzeti Tanács Állandó Bizottsága*

☐ ☐ *Makfalván, 2012. augusztus 4.-én*